

ČITATELJI! Prosim, pogledajte na številke poleg naslova za dan, ko Vaša naročnina poteče. V teh časih splošnega povišanja cen, potrebujete list Vaše sodelovanje. Skušajte imeti naročnino vnaprej plačano.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Registered as Second Class Matter September 25th, 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

No. 207. — Štev. 207.

(Telephone: CHelsea 3-1242)

NEW YORK, TUESDAY, OCTOBER 20, 1942 — TOREK, 20. OKTOBRA, 1942

ZA NEKAJ VEČ KOT
na dan dobivate ...
2c 'GLAS NARODA'
PO POŠTI NARAVNOST NA DOM
(Izvenredni sobotni, nedeljni in prazniški)
ČITAJTE, KAR VAM ZANIMA

VOLUME L. — LETNIK L.

BITKA NA GUADALCANALU

AMERIŠKE BOJNE LADJE SO V SOBOTO OBSTRELJEVALE JAPONSKE POSTOJANKE NA SEVEROZAPADNI OBALI GUADALCANALA V SALOMONOVEM OTOČJU, NASPROTNE ZRAČNE IN POMORSKE SILE PA SE PRIPRAVLJAJO NA VELIK SPOPAD. —

Ameriške bojne ladje, čijih število ni znano, so brez vsakega odpora zavozile v vodovje, v katerem so se prej nahajale japonske bojne ladje ter so z veliko silo obstreljevale japonsko armado na Guadalcanalu.

Ameriški bombniki z Guadalcanala in z bolj oddaljenih otokov so ob koncu tedna napadali sovražnika. Ko so Japonci v nedeljo zjutraj skušali bombardirati z nekakoj dvajsetimi bombniki in z enakim številom napadalnih aeroplanov letališče na Guadalcanalu, so izgubili 8 bombnikov in 11 Zero (napadalnih aeroplanov).

Ameriški bombniki so letali nad obsežno pokrajino ob severni obali Guadalcanala, kjer se bo najbrže vnela velika pomorska bitka. Mornariški in armadni bombniki pa so nadlegovali zbiranje sovražnih ladij.

Iz medsebojnega bombardiranja obrežnih postojank v soboto se more sklepati, da ameriške in japonske bojne ladje manevrirajo in vsako brodoge skušajo presenetiti drugo in ga napasti.

Mornariški department je naznanil, da zadnje čase ni bilo nikakih poročil, da bi se Japonci izkrcavali na Guadalcanalu ter dodaja, da ameriški bombniki napadajo japonske bojne ladje, transportne in tovarne parnike, ki so zbrani okoli Shortland otoka. Poročilo o tem bombardiranju je prišlo iz Avstralije.

Kot pravi poročilo mornariškega departmenta, so se bombniki dvignili v zrak v petek ter so napadli japonske postojanke v Rekata zalivu. Bombe so zadele protizračne baterije, tanke in mornariške aeroplane, ki so pričeli goriti. Zgoreli so tudi štirje transportni parniki.

Vojni department v Washingtonu naznanja, da se navzile losedanjem bojem pomorska bitka še ni pričela. Zavezniško vrhovno poveljstvo v Avstraliji naznanja, da so zavezniki južno od Kokode v Owen Stanley pogorju in Novi Guineje odbili japonske napade.

Tudi Avstrijci se upirajo

Kot pravijo poročila, ki so prišla z evropske celine v London, so pričeli tudi Avstrijci s sabotažo in guerilskim vojevanjem ter je bilo v Avstrijo poslano nemško vojaštvo.

Več sto avstrijskih upornikov je že večkrat napadlo nemške vojakove ob slovenski meji. Na Dunaj je prišlo mnogo nemških napadalnih čet, da zatirajo sabotažo in vpeljejo red.

Velike izgrede so vprizorili delavci v delavskem okraju Dunajskega Novega mesta, kjer so naciji aretirali več sto delavcev. Na Dunaju delavci posebno sabotirajo tovarne za aeroplane in municijo.

Iz avstrijske armade je dezertiralo več sto vojakov, ki so se pridružili upornikom ali guerilecem.

Voditelji guerilecev pozivljajo Avstrijce, da se pridružijo

njihovim vrstam. Uporniki so dobili orožje, ko so iztirili nek nemški vlak, ki je vozil puške in municijo. Pri tem so upornikom pomagali železniški uslužbeni, ki so jim sporočili, kdaj bo vlak pripeljal na neko železniško križišče.

Povodenj

Washington. — Povodenj, ki je nastala v državah Maryland, Virginiji in West Virginiji 18. oktobra, je povzročila 15 smrti in milijone dolarjev škode. Največ škode je bilo v zgodovinskem mestecu Fredericksburg, Va., ki leži 50 milj južno od Washingtona.

Bomba za Ante Paveliča

Kot pravi neko poročilo preko Berna v Švici, je bil na poglavniku dr. Paveliča v Zagrebu izvršen atentat in je bil Pavelič hujše ranjen.

MNOŠTVENI JUSTIČNI UMORI V BEOGRADU

ONA časnikarska agentura poroča dne 14. oktobra iz Londona: — Jugoslovanska vlada v izgnanstvu poroča, da je bilo ta teden v Beogradu ustreljenih od 500 do 600 Srbov. Gestapo je izsledila tajno srbsko organizacijo in izvedla preiskavo v njenem glavnem stanu, kjer je bajle dobila v roke seznam članov, ki ga zarotniki niso uspeli uničiti.

Aretiranih je bilo približno 1200 oseb.

Nemci so nemudoma organizirali posebno vojaško sodišče in začeli soditi s tako naglico, da je padla po ena smrtna obsodba vsake pet minut.

Obtožencem so očitali sabotažo, vključno poškodovanja državne lastnine, pretrganje železniških prog, ter telefonskega in telegrafskega omrežja. V večini slučajev je obtožba agenta Gestape zadostovala sodišču kot dokaz krivde.

Obsojenci so bili ustreljeni 24 ur pozneje.

Beograjski vojaški poveljnik je izjavil, da je ta zarotniška organizacija — ena izmed nešteti, ki prepletajo vso borbeno Jugoslavijo — snovala splošen upor v Srbiji.

Pomanjkanje papirja

Neues Wiener Tagblatt poroča: Srbska uprava za kemične proizvode je uvedla v vsem ozemlju Srbije strogo nadzorstvo nad porabo papirja. Privatne osebe in podjetniki bodo razpolagali vsak mesec le z določeno količino papirja. Tiskarne in knjižarne bodo dobivale po 50 kg (!). Za večje količine bo potrebno posebno dovoljenje. Trgovska podjetja smejo porabiti za ovoje le določeno količino papirja.

— JIC.

Rusi izgubili ulico v Stalingradu

Rusko vrhovno poveljstvo naznanja, da so Nemci v Stalingradu nekoliko napredovali in da so Rusi izgubili eno ulico. To je prvi važnejši nemški priobitek, odkar so se prejšnji teden v mestu utrdili proti ruskim utrdbam. Nemci v Stalingradu vedno napadajo, toda ne pridejo več nikamor naprej.

Predno se je Nemcem posrečilo zavzeti ulico, so strahovito obstreljevali ruske postojanke z bombniki. Šest dni je okoli 500 aeroplanov neprestano napadalo Ruše. Noben dan ni bilo nad mestom manj kot 1000 bombnikov in večjih celoplovnih 1600.

Zaradi tega silovitega bombardiranja Rusi niso bili v stanju napadati, toda tudi umaknili se niso drugje kot samo v eni ulici.

Drugače o bojih v Stalingradu ni mnogo poročil. Na jugu mesta so Rusi odbili močne tankovne napade in mnogo tankov so obkolili ruski tanki in jih uničili.

Rusko vrhovno poveljstvo poroča, da so Rusi, ki so prejšnji dan izgubili eno ulico v Stalingradu, odbili zatem vse nemške tanke in infanterijske napade. Posebno vroči so bili boji okoli neke tovarne v severnem delu mesta. Odbiti so bili vsi nemški napadi, razbitih je bilo 8 nemških tankov in uničena sta bila dva sovražna bataljona. Na nekem drugem kraju so Nemci izgubili 18 tankov in 400 vojakov.

Severozapadno od Stalingrada so Rumunci skušali zavzeti neki grič, pa so bili vrženi nazaj in na bojišču je obležalo 150 mož.

Hudi boji so tudi na Kavkazu, kjer Nemci skušajo priti do Groznega. Pri Mozdoku so Rusi večer razbili 11 nemških tankov in uničili tri infanterijske stotnije.

Kot poroča "Pravda" je pri Stalingradu od 4000 Hrvatov ostalo samo 200.

Nemci pokarali Lavalu
London. — Poročila navajajo, da je bil Pierre Laval ostro kritiziran po nacijah, ker ni preskrbel določenih 150.000 delavcev za nemške tovarne in poljedelstvo. Mussolini pa da bo tudi vsak čas moral dati odgovor zaradi padajoče morale lastnega prebivalstva. — Odprti odpori francoskih delavcev v Lyonsu in drugih industrijskih krajih so imeli za posledico to, da je bil Laval nemudoma poklican v Pariz, kjer je konferiral za nacističnimi uradniki.

Francoski radio je opozoril francoske delavce, naj bodo previdni in kooperativni, ker je v interesu Francije, da se prepreči zopetne vojaške operacije na francoski zemlji. To daje nekaterim misliti, da naciji groze z zasedenjem vse Francije.

Mussolini bo imel sestanek s Hitlerjem v Bremerkem prelazu v bližnji bodočnosti. Gestapovski načelnik Himmler je potoval po lastnih mestih zadnji teden, ter najbrž skušal dognati kako in kaj glede morale lastnega prebivalstva.

KLAVNA ŽIVINA ZA NEMČIJO
ONA poroča, da naciji gonijo na tisoče klavne živine v Loč, bivše Poljsko mesto — sedaj imenovano Litmanstadt, kjer mora biti tekem 24 ur ubita in potem meso poslano v Nemčijo. Za živino nima namreč Nemci nobene krme v tem kraju. Živino pobirajo po zasedenih ruskih krajih.

ALI VESTE?
Vojni Hranilni Bondi Vam plačujejo 2.9 procentne obresti na Vaš denar!

JUGOSLOVANSKI POMORSČAKI SE POGAJAJO ZA IZENAČENJE PLAČ V VSEH ZONAH

Avugust Dijan, glavni tajnik unije jugoslovanskih častnikov in pomorščakov, je dejal, da so v Londonu v teku pogajanja med predstavniki njegove unije, jugoslovansko vlado in lastniki jugoslovanskih ladij, ter da bodo ista skoro uspešno zaključena.

Viko Sautić, unijski tajnik, vodi pogajanja za dogovor, katerega glavni cilj je odprava razlike v plači med različnimi zonami ter uvedba izenačene plače, ki naj bi znašala \$200. mesečno za A. B. pomorščake. To je temeljna plača, ki se plačuje na prekoceanskih ladjah sedaj. Unija bi tudi rada dosegla povišanje plače za časno službovanje.

Jugoslovanski pomorščaki na preko-atlantskih ladjah prejema sedaj plačo, ki je skoro enaka plači ameriških pomorščakov, toda unija hoče pridobiti povišanje plač pomorščakov na afriških, azijskih in avstralskih pomorskih potih, ker so te plače za \$72. nižje, kot prej omenjene plače jugoslovanskih pomorščakov — v Zapadno-indijskih vodih pa so za \$104. nižje.

Izenačenje plač vseh jugoslovanskih pomorščakov, je dejal Mr. Dijan, bi odpravilo finančne potožbe onih pomorščakov, ki niso tako srečni, da bi mogli dobiti službe na prekoatlantskih parnikih in ladjah.

Jugoslovanski pomorščaki, je dalje dejal Dijan, so ponosni na svoj vojni rekord. V zadnjih nekaj letih so tudi dosegli znaten napredek v pogledu delovnih razmer in plač na ladjah, tako da lahko trdijo, da so zaenkrat na boljšem kot ostali zavezniški pomorščaki. Kljub temu pa smatrajo, da dosežanje izboljšave in pridobitve v tem oziru se ne nadijo moštvu dovolj velike odškodnine sprito velikih nevarnosti, ki bi jim pretjelo vsak hip na morju.

Dijan je dejal, da vlada dobro soglasje med pomorščaki, lastniki ladij in jugoslovansko vlado v zamejstvu, ter da pomorščaki tudi kooperirajo z ameriškim pomorskim oblastmi, ki jim gre do dobro na roko. Jugoslovani imajo sedaj okrog 30 ladij, katere so vedno v pogonu. Plovejo pod lastno zastavo in imajo poslovnico od britske vlade. Dosedaj je bilo izgubljenih 15 jugoslovanskih ladij na morju.

KLAVNA ŽIVINA ZA NEMČIJO
ONA poroča, da naciji gonijo na tisoče klavne živine v Loč, bivše Poljsko mesto — sedaj imenovano Litmanstadt, kjer mora biti tekem 24 ur ubita in potem meso poslano v Nemčijo. Za živino nima namreč Nemci nobene krme v tem kraju. Živino pobirajo po zasedenih ruskih krajih.

PAVELIČ IN KVATERNIK V LASEH

Kot je bilo pred nekaj dnevi poročano, je poglavnik dr. Ante Pavelić odstavil, vojnega ministra maršala Slavka Kvaternika, ki se sedaj nahaja v neki zagrebaški ječi. Kvaternikova žena, ki je bila židinja, se je obesila, njegov sin Evgen Kvaternik, bivši policijski načelnik v Zagrebu in največji ustaški terorist je bil odstavljen.

Pavelić je tudi odstavil šefa generalnega štaba generala Laxo ter sam prevzel mesto vojnega ministra.

Eugen Kvaternik in dr. Pavelić sta leta 1934 izdelala načrt za umor kralja Aleksandra in sta najela nekoga Bolgara, da je odal usodepolne strele na kralja Aleksandra in francoskega vnanjega ministra Barthoua v Marseillesu.

Po samomoru Kvaternikove žene so gestapovci preiskali njeno stanovanje in tam našli več dokazov, da sta pri vojnih naročilih Kvaternik in Laxo z grafted zashuzila velikanske vsote. Hrvatski ustaši, ki trdno drže z Nemci, zahtevajo smrt za oba Kvaternika in Laxo, toda dr. Pavelić skuša svojim bivšim pomagačem rešiti življenje.

STRELJANJE TALCEV NI VPOGNILO PODJARMLENIH LJUDSTEV

London. — Overseas News Agency je zbrala razna poročila, ki prihajajo iz zasedenih in drugih delno podjarmljenih dežel v Evropi, ter je na podlagi teh vesti in poročil dognala, da je dosedaj imela Hitlerjeva metoda strahovanja ljudstev z brutalnostjo in ubijanjem nedolžnih žrtev ravno nasproten učinek, kot so si ga naciji želeli.

Odkar so naciji pričeli na debelo streljati, mučiti in drugče pobijati nedolžno prebivalstvo po zasedenih krajih, je začelo pristopati k podtalnim organizacijam veliko število pripadnikov vseh mogočih preračun, ver in razredov v evropskih deželah. Med člani tajnih organizacij je najti profesionalce tako, kot knete in delavce, učitelje, kot duhovnike, itd.

Mnogi, ki so se pred nedolgo ljudstvu pridigali, da naj bodo potrpežljivi z zasedbenimi četami in oblastmi, ker je boljše počakati, da bodo združeni narodi močnejši, nakar se bo moglo skupno nastopiti proti sovražniku, so sedaj zato, da se nacijem postavi v bran brez odloga.

V nekaterih evropskih deželah je bilo precejšnje število ljudi, ki so bili v resnici nave-

Rojake prosimo, ko pošljejo za naročnino, da se poslužujejo —
UNITED STATES
osiroma
CANADIAN
POSTAL MONEY
ORDER,
ako je vam le priročno.

GOSPODARSKI POLOŽAJ V SRBIJI

Cene žitnih proizvodov nove žetve so naslednje: 100 kg pšenice pri kmetu — 400 dinarjev. Kdor bo izvedel dobavo v teku avgusta ali septembra, bo dobil premijo 100 dinarjev. Za dobavo v teku oktobra ali novembra je ta nagrada znižana na 50 dinarjev. Za oves, ječmen in rž so določene iste cene.

Moko bodo plačevali pri kmetu po kakovosti od 615 do 645 dinarjev za 100 kg, a v trgovinah jo bodo prodajali na drobno po 7.25 dinarjev kg. — Kruh iz mešane moke — tretjina pšenične moke in dve tretjini koruzne moke — bo prodajen po 6.50 dinarjev kg.

— Poroča J. I. C. — New York

Japonci silijo Kitajce v svojo armado

Washington. — Po raznih poročilih je naznani, da imajo Japonci v svoji armadi, ki se tepe na Kitajskem, več Kitajcev nego svojih vojakov.

Radijska vest iz Chungkinga navaja, da je povedal neki ujet japonski častnik, da je 60 odstotkov Kitajcev v japon vojaških vrstah, ki se bijejo s Kitajci. To moštvo so Japonci s silo nabrali po zasedenih krajih Kitajske, ter ga prisilili, da se mora boriti proti svojem lastnemu narodu in svoji domovini. Morala med tem moštvom je na silno nizki stopnji. Sentiment je protivojni in disciplina je slaba, zdravje moštva revno, obenem pa tare čete domotožje.

Ujeti japonski častnik, po imenu Nagakichi, je dejal, da je skoro vsa hrana, ki jo dobivajo vojaki na Kitajskem ozeblju, naropana; Japonska pošilja tem četam samo nekaj konzerviranega sočiva.

AMERIŠKE "VOJAKINJE" NA VEŽBANJU



Prva skupina ameriških "vojakinj" letalske zračne sile WAFS na vežbanju na nekem ameriškem letališču.

"GLAS NARODA"

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slovenic Publishing Company, (A Corporation)
Frank Sakar, President; Ignac Hude, Treasurer; Joseph Lupsha, Sec.
Place of business of the corporation and addresses of above officers:
216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.

49th Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays
and Holidays.
Subscription Yearly \$6. Advertisement on Agreement.

Za celo leto velja list za Ameriko in Kanado \$6.—; za pol leta \$3.—;
za četrt leta \$1.50.— Za New York za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.
Za inozemstvo za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.

"Glas Naroda" tiskajo vsaki dan izvenim sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA", 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.
Telephone: CHelsea 3-1242

ZAVOŽENA POLITIKA

S. Z.

V članku "V črno zadeto" liji? Ali ga je mogel popisati sem opozoril na dalekosežnost vsaj grof Sforza? Ali mogel posledice dogodkov letošnjega doprinesiti grof Sforza vsaj en Kolumbovega dneva za nas Jugoslovane, zlasti Slovence. Samo opozoril sem, zakaj dalo bi se reči še veliko, zlasti če človek posluša razne ameriške radio komentatorje in še bolj, o tem sem prepričan če bi imel priliko poslušati tam v New Yorku kampanjske govore tistih političnih kandidatov, ki se te dni večer za večerom potegujejo za glasove italijanskih naturaliziranih in tu rojenih državljanov. Čuje se zahteva, da se Italija proglasi za "okupirano deželo," da se ustanovi "Free Italy" v Ameriki in organizira posebna italijanska zamejna vlada. Tako ravna Amerika s tisto Italijo, o kateri je še nedavno tega predsednik Roosevelt izjavil, da je udarila nekompromisno z nožem v hrbet! Italija? Seveda bodo dejali, to je bil pač Mussolini! Samo in edino Mussolini! Morda je Roosevelt res tako dejal. Kaj je pa počela ostala Italija? Dejstvo je, da je kričala na vse glavo in ploskala Mussoliniju, ko je zabadal "nož v hrbet", kakor je Amerika ploskala Rooseveltu, ko je o tistem možu javno povedal. Zelo, zelo malo se je v resnici spremenilo od tistega časa glede faktičnega razmerja med državniško Italijo in med državniško Ameriko, celo politična Italija se ni dosti spremenila, pač pa se je spremenila politična Amerika. Tista politična Amerika, ki ji gre za to, da bodo volilne glasovnice ameriških državljanov laške narodnosti napisane — prav. Ali se ameriški državljanstvo da takole vdnjati ameriški strankarski politiki?

Toliko se poudarja razlika med italijani, fašisti in med italijanskim ljudstvom! Čujejo se trditve, da bi se Italija, če bi bila "svobodna", to se pravi, če bi ji Mussolini ne sedel na vratu s Hitlerjem vred, borila na naši strani v teh resnih dneh. O, to ljubo in miljeno italijansko ljudstvo! Le kje in kdaj je to ljudstvo že pokazalo, razen morda v besedah kaknega grofa Sforza, da je pripravljeno boriti se na naši strani? Ali smo čuli že samo o enem resnem sabotažnem poskusu v Italiji?

Kdo pa so tisti tisoči in tisoči laških soldatov, ki po slovenski, hrvaški in srbski zemlji s posebno slastjo požigajo vasi, kradejo / kot srake vse, kar jim pride pod dolge prste, pobijajo Slovence, Hrvate in Srbe kot zajce, odvajajo tisoče in tisoče slovenske in sploh jugoslovanske mladine v umirane po raznih laških koncentracijskih taboriščih, mrevvarijo

TRGANJE IN BOLEČINE V MISICAH?

Hito pravo dobiti s Pain-Expeller, ki deluje hitro, ki ga nobi tisti, ki imajo bolečine, ne morejo iztrgati. Zadržite ga, dokler ne pride dobiti. Pain-Expeller s Sidorom na karkoli.

PAIN-EXPELLER

slovenska dekleta na način, da se človeku stadi celo namigniti v pismu, kot smo čitali nedavno tega v Glasu KSKJ — vprašam, kdo pa so tisti, ki tako delajo? Ali ne pripadajo ti ljudje italijanskemu ljudstvu? Ali so morda pripeljani v Slovenijo vojaki iz Abesinije izpod oblasti Hajla Selasija? O, da bi bili! Potem bi bila Slovenija zasedena po gentlemanskih in ne po divjakihi! V tem pogledu je res škoda, da so Angleži vrnil Abesinijo Selasiju in sedaj Italija ne more rekrutirati svojih soldatov iz "Afungle." O tem sem prepričan da v teh kratkih letih Italija ne bi bila mogla Abesinijo tako "vzgojiti" kot je vzgojila svoje ljudi, tiste ljube in drage ljudi, ki pripadajo "italijanskemu ljudstvu."

Kateremu ljudstvu pa pripadajo tisti ljudje v italijanskih hlačah in kilijah, tisti civilni ljudje obojega spola, ki se vsipujejo že meseca in meseca v celih trumah v "Provincia Ljubljana" in prevzemajo svojo "službo" v vsestransko pomagajo vojaškim pripadnikom italijanskega ljudstva izvrševati satanske posle? Koliko so Slovenci med temi ljudmi že videli takih, ki so pripravljene bojovati se na "naši strani"? Koliko so jih našli tisti naši tisoči, ki so morali v ujetništvo v notranjost Italije, tam dobi v njihovi lastni domovini? Brali smo poročila, da so Italijani — najbrž tisti Italijani, ki so pripravljene boriti se na "naši strani" — da so torej videli slovenske žene in otroke potovati skozi Florencia z železjem na rokah, pa niso žgnili besedice proti temu neverjetnemu barbarstvu 20. stoletja!!! In ti so bili izmed tistega ljudstva, ki se na življenje in smrt bori zoper fašizem in se bori tudi za Ameriko — Amerika pa sline svojo ljubezen do tistih Lahov, ki se "pač morajo" še biti zoper Ameriko, o Slovencih in sploh Jugoslovanih, ki so ji res iz dna srca vdani, pa ni hotela niti toliko slišati, da bi jih, tiste Jugoslovane namreč, ki so ječali nad dvajset let ne brez krivde Amerike, pod krutim laškim jarmom, in sicer na prošnjo stotisočev ameriških, lojalnih, zvestih, globoko vdanih Jugoslovancov, izvzela že poprej od sramotnega pečata "sovranjih tujecev". Šele sedaj, tako je podobno, so tudi ti ubogi Jugoslovani italijanskega državljanstva izvezli od te postave — kot Italijani.

Če so te reči v čast ameriškim politikarjem in politikastom, potem se ne bomo prav nič čudili, če bo Amerika stala še pred mnogimi resnimi in težkimi problemi, preden bo konec vojne, pred mnogimi in resnimi problemi, ki si jih bo sama — po krivdi svojih politikarjev, hlepečih po trenutnih uspehih, — da, sama ustvarila!

JERRY KOPRIVSEK in njegov orkester na glasbi
Terezijina Polka
Na pianofortu — valček: Str. N. 575
in DUQUENNE UNIVERSITY
TAMBOURICA — Str. N. 571
Za tož. certifikat in cene plošč se obrnite na: JOHN MARSHALL INC.
463 West 42nd Street, New York

VSI ne moremo iti na bojišče se vojskovati proti sovražniku osebne svobode — VSAK pa lahko pomaga pobiti sovražnika, ako kupuje WAR BONDE in ZNAMKE redno.

RAZGLEDNIK

Piše Anna P. Krasna

Reakcija

"Saturday Evening Post," zelo razširjen ameriški tednik, o katerem je H. L. Mencken dejal že pred 15 leti, da ena od najboljših reakcionarnih publikacij v Ameriki, je v svoji izdaji od 10. oktobra prinesel članek, ki spričuje, da reakcija v Ameriki ne spi in tudi ni umrla, ampak je prav lepo potuhnjena, ter strumno sledi razvoju razmer, katere upa, da se bodo zaobrnila v njeno korist in prilogo.

Nekateri ameriški listi, ki so bolj liberalni in imajo nekaj smisla za demokracijo v treznem pomenu besede, so ponatisknili največje gorostastnosti iz tistega članka, ter pridodali svoje komentarje, ki so nam v splošnem lahko v zadovoljstvo, ker dokazujejo, da naša demokracija še deluje v obeh smeri.

Nevarnost pa vseeno obstaja v dejstvu, da ima reakcija v teh resnih in težkih dneh, ko ljudstvo žrtvuje toliko za vojni napor, pogum, da pride na svetlo z direktnim namigom, da bo po vojni treba ljudstvu, kot takemu, zopet pokazati, kdo je pravi gospodar v naši deželi.

Članek navaja, da je potrebno, da imamo milijonarje, ki so produktiven razred zato, ker so imeli v sebi dovolj iniciative, da so se ločili od navadne mase in si pridobili moči in bogastva. Delovni ljudje in posebno brezposelni državljani in državljanke pa po mnenju tega reakcionarnega tednika ne spadajo med produktivne sile družbe — to so samo "ne-talentirani" stvori, ki si upajo zdaj pa zdaj z revolucijami pobiti "gost", ki so znesle zlato jajce prosperitete". Ker pa mase nimajo smisla za upravljanje družbe, se povrnejo tu-

di po revolucijah nazaj v svojo nemoglost in revščino in potem se nas morajo zopet ponovno vseh skupaj usmiliti "talentirani" mogotci ali zlati gosjaki, ki zopet izležejo nekaj zlatih jajc prosperitete, da more svet naprej v ekonomskem pogledu.

Tako nekako se razume tista zmes, v kateri tiči tudi psien namerjena na tujerodne prebivalce Amerike, o katerih piše briljanten članek, da jih je 10 milijonov, ter da so med onimi, ki so prišli v to deželo po 1900. premmogi taki, ki niso prišli v Ameriko iskat svobode, ampak so prišli, da se vselej k polni skledi. Glede temeljnih idealov Amerike so ti priseljenci ignoranti in zato so tudi navadno primeren material za razne demagoge, ki so nezadovoljni s sistemom, kršnega imamo. "Post" pri tem brdiko toži, da ni sploh moč ugotoviti kako velike spremembe je ta "nova" kri že povzročila v Ameriki.

Priseljenci vemo, da je ljudstvo, ki je prišlo v Ameriko po 1900 v veliki meri slovansko in ker je slovansko ljudstvo v Evropi danes tarča črnih sil nacizma in fašizma, ki bi rada potisnila Slovence iz Evrope na Vzhodu, drugod pa si jih podredila, kot sužnje, nam torej ne bo težko uganiti zakaj se solzi nesrečna zlata goska "Post" zaradi "ignorance" in "spremenljivosti", katere je "nova" kri povzročila v Ameriki.

Ta "nova" kri, ki je brezdvoma slovanska kri, ker drugače ne bi bila reakcija "Post" tako na živce, je danes v Ameriki sila, katere drži v pogonu vojne industrije, da se morejo demokracije boriti proti naci-fašizmu. Tudi v prednjih vrstah vojnega ognja stoji danes Slovani vsepovsod in najsi reakcija še tako prizadeva potlačiti dejstva, ki jasno govore, da danes je boljša oddanost sveta odvoda od slovenskih ljudstev po svetu, so bodo etvari kljub vsemu iztekle tako, da bo svet vsaj deloma spoznal namene in tajne želje reakcije, ki bi nas rada po vojni potisnila nazaj v popolno podrejenost "zlatih gosjakov". Največja ovira pri tem se ji zdi nedvomno slovanski elementi, ki so že pokazali, da imajo smisel za ekonomsko gospodarstvo ki naj bazira na demokratični podlagi enakopravnih pravic slednjega posameznika.

RAD BI ZVEDEL

za naslov svojega pastorka RUDOLFA KRESNIKA, ki je pred nekaj leti stanoval neke na Long Island, N. Y. Rad bi mu sporočil važne vesti. — ANTON SAVSEK, 7941 Empire Way, Seattle, Wash. (3x)



KUPUJTE
UNITED STATES WAR SAVINGS
BONDS in STAMPS

KUHARSKA KNJIGA:

Recipes of All Nations

(V angleškem jeziku)

RECEPTI VSEH NARODOV

Stane samo \$2.00

Knjiga je trdo vezana in ima 621 strani. Recepti so napisani v angleškem jeziku, vsekakor pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kakšna jed posebno v navadi. Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čimbolj izveštati in izpopolniti.

Naročite pri
KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO.
216 West 18th Street New York, N. Y.

NOVA PRAVILA ZA TUKAJŠNJE ITALIJANSKE DRŽAVLJANE

Justični Department je razjasnil sklep, po katerem so bili italijanski inozemci izvzeti iz klasifikacije sovražnih inozemcev, kakor je naznanil Generalni pravdnik Biddle v svojem govoru ob Kolumbovi proslavi v New Yorku v ponedeljek, 12. oktobra.

Ta odločba ima za posledico, da bodo vsi ne-naturalizirani italijanski državljani, živeči v Združenih Državah, oproščeni od potrebe, da se ravna po pravilih o potovanju in drugih omejitvah, naloženih na sovražne inozemce, ko je ta dežela vstopila v vojno. Oni prevzamejo zopet isti položaj inozemcev (nasproti onemu sovražnih inozemcev), ki so ga imeli pred 8. decembra 1941.

Ta odločba je stopila v veljavo po polnoči nedelje, 18. oktobra.

Izjema se ne razteza na one Italijane, katerih internacija je bila ukazana. Njih značaj ostane nespremenjen toliko dolgo, dokler po mnenju generalnega pravdnika predstavljajo nevarnost za notranjo varnost dežele. Oni, ki so bili izpuščeni za parolo, se bodo nadalje morali ravnanju po vseh pogojih svoje parole.

Edward J. Ennis, ravnatelj oddelka za kontrolo sovražnih inozemcev, je navedel štiri vrste regulacij, od katerih so italijanski inozemci oproščeni vsled določbe generalnega pravdnika:

1. Omejitve potovanja — Italijanski inozemci morajo potovati, kamorkoli hočejo, ne da bi jim bilo treba dobiti dovoljenje od federalnega pravdnika;

2. Omejitve o spremembi bivališča ali zaposlenosti — Italijanski inozemci niso več primorani dobiti dovoljenja za take spremembe. Spremembe naslova pa je treba prijaviti v smislu zakona o registraciji inozemcev na Alien Registration Division, Immigration and Naturalization Service v Philadelphiji.

3. Certifikati identifikacije — Italijanski inozemci nimajo več dolžnosti nositi s seboj teh certifikatov. Naj pa se ti certifikati ne vničijo oziroma naj se ne pusti, da pridejo v tuje roke;

4. Omejitve o posesti fotografičnih aparatov, kratkovalnih radijev in drugih prepovedanih predmetov — smejo italijanski inozemci sedaj imeti vse te predmete v svoji posesti. Za enkrat pa naj ne zaprosijo za povrnitev teh predmetov, ki so bili predani vladi. Bodo že obveščeni, ko bo vlada pripravljena, da jim povrne te predmete.

Dodatno Vojni department odreja, da se odpravi prepoved nočnega izhoda (curfew) in potovalne omejitve za italijanske inozemce v vojaških okrajih zapadne obali.

Tankočutni naciji

Berne, Švica. — Delavski list v Švici, "Libera Stampa" je prinesel pred kratkim uvodnik, v katerem je "Novi red" nacizma in fašizma nazvan za "mloha, ki gota deo." Ta prispodobica je razkačila nacije, ki so potem nacističnega urada za zunanje zadeve ostro napadli švicarski tisk, ker si u-pa prinašati nespodobne napade na Nemčijo.

Navajajoč omenjeno prispodobico delavskega lista, je zastopnik nacističnega urada zagrozil, da bo švicarskemu tisku povedal kaj več pozneje. Glede švicarskih urednikov pa je dejal, da nimajo prostora v "novem redu" Evrope. Poiskati si bodo morali novo očetinjavo v arjatskih stepah ali pa bi bilo nemara najpametneje ako

Zanimiv dokument

nemškega kirurga

Vest, ki jo podaja ONA se glasi, da so dobili med papirji, ki so jih pustili za seboj Nemci, ko so se umaknili v nekem delu Stalingrada, dokument oziroma poročilo nemškega kirurga, ki natanko navaja, kako se skušajo nacistični vojaki izogniti nadaljnjemu uslužbovanju na ruski fronti.

Vojaki si sami prizadevajo rane, kače čajne liste, pijejo milnico in se mažejo z gazolinom in terpentinom. Kirurg je sestavil poročilo očitno zato, da seznani častnike in poveljnike z načini, ki so jih uporabljali vojaki, da se izognejo zopetnemu pozivu na fronto.

bi se jih enostavno poslalo v nebasa. — (ONA.)

Najboljši prijatelj

v nesreči vam je:

SLOVENSKA NARODNA
PODPORNA JEDNOTABRATSKA DELAVSKA
PODPORNA USTANOVASprejema moške in ženske v letih od
16. do 50, in otroke do 16. leta starosti.

ČLANSTVO: 60,000

PREMOŽENJE: \$10,000,000.00

Za ožje informacije glede zavarovanja
vprašajte lokalnega tajnika društva SNPJ

Glavni stan:

2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VEST KOMU
POMAGATE...
AKO PRISPEVATE ZA
U. S. O.



Kratka Dnevna Zgodba

VLADO KLEMENČIČ:

ŽIČKA KARTUZIJA

V Žički dolini (blizu Konjic) riti samostanu svoj vinograd stoji samostanska naselbina. pri Konjicah, poleg tega se obima dve glavni poslopji: "Zgori in Spodnji samostan". V 10 let desetino svojih žitnih pridelkov.

Opat zastavi dečku neka vprašanj, da se prepriča, ali je di cerkev sv. Janeza Krstnika, prvega puščavnika. Po njem imenujejo menihi ta kraj "Dolina sv. Janeza." V "Spodnjem samostanu" pa stannjejo bratje. Njim je izročeno v oskrbo vse obširno gospodarstvo.

Nekega popoldneva koraka proti samostanu premožen kmet s svojim 12 letnim sinom. Steza ju pelja najprej mimo "Spodnjega samostana". Okrog hiše, kjer stannjejo kartuzijanski patri, stoje v polkrogu velika gospodarska poslopja. Tu so konjski in goveji hlevi, svinjaki, skednji, kolnice in shrambe. Na dvorišču je vse živo perutnine. Okoliski kmetje, samostanski podložniki, so pripeljali visoko naložene vozove ajde. Zda jo spravljajo pod nadzorstvom fratrov na skedenj. Pastirji so prignali s pasje svoje črede, hlapci napajajo živino.

"To je prava kmetija," omeni sin svojemu očetu, "le veliko večja je kakor naša."

"Veliko zemlje ima samostan," odgovori oče. "Bazen v tej dolini ima posestva tudi v Žrečah, Drumljah, Oplotnici, Slovenski Bistrici in celo na Dravskem polju. Pa pojdiva naprej."

"Nekoliko dalje zagledata ob potoku mlini in ob njem pekarno, iz katere prijetno diši po svežem kruhu."

"Ta mlin skoro nikdar ne miruje in tudi v pekarni malokdaj ugasne ogenj v pečeh," pojasnjuje oče. "Veliko ljudi mora prehraniti samostan."

Na svojem nadaljnjem potu prideta mimo rokodelskih delavnic. Tu delajo kovači, mizarji, strojarji, čevljarji, ki so sami fratri. V posebni hišici zagledata patra duhovnika, kako slika na razpeto platno podoba matere božje Vsemu temu se deček ne more načuditi.

Še mimo gostinca (ali hospitale) gresta. "Tu dobre trudni popotniki krepčijo in prenočišče," razlaga oče. "Tudi bolnici imajo tu in vrt z zdravilnimi zelišči." Res zagledata, kako se sprehajajo med vrti nima gredicami stari, onemogli menihi, opirajo se na palice.

A čas hiti. Oče potegne sinka za rokav in reče:

"V Zgornji samostan sva namenjena. Pojdiva, da ne bova prepozna!"

Kmalu dospeta pred Zgornji samostan. Oče potrka s frkalom na lepo izrezljano samostansko vrata. Prikaže se pastar vratar in ju vpraša, česa želita. Oče poveri:

"Privedel sem svojega najmlajšega sina Filipa in vas prosim, da ga sprejmete v samostan. Ko sem spremljal mlajšega gospoda grofa v križarsko vojsko v Palestino, sem zaobljubil najmlajšega sina samostanu, če se zdravi povrnem iz boja. Vrnil sem se, zato župoljujem zaobljubo."

Vratar ju pelje v sprejemno sobo. Ni jima treba dolgo čakati, ko se prikaže opat, star častitljiv mož. Oče ponovi svojo prošnjo in pristavi:

"Želim, da bi postal moj sin enkrat vreden menih kartuzijanskega reda. Kolikor sem sposoben, je nadarjen in ga vesel učenje. V plačilo za njegovo vzgojo sem sklenil poda-

pod nadzorstvom svojih strogih učiteljev.

Učitelji, sami patri kartuzijanci, pa des niso poznali šale. Solskega reda so se morali učenci držati prav natanko. Kdor se je količkaj pregrešil, pa bodisi s slabim vedenjem ali malomarnostjo, je bil kaznovan. Vsako soboto je po končanem ponku stopil v razred pater z dolgo leskovko. Učenci, ki so se bili med tednom kaj pregrešili, so se morali sleči do pasu, nato je padalo po golim hrbtu, da je bilo jo!

Ves pouk je bil v latinskem jeziku. Tudi nemščine so se učili, le slovenščina je bila prepovedana. Slovenski dečki, ki so znali le svoj materinski jezik, so preživljali bridke čase. Posebno bridko je bilo v začetku. Kogar so zasačili, da je spregovoril slovensko besedo, so mu obesili na hrbet "lesenega osla." S tem so hoteli pokazati, kako grdo je, govoriti jezik preprostih tlačanov, hlapcev in dekel. Kdor je hotel veljati za izobraženega, je govoril le latinski ali nemški.

Filip je bil eden izmed najboljših učencev. Posebno ga je veselilo lepo pisanje. Vse dneve je presedel za svojo pisalno mizo. Postal je spreten lepopisec.

Čez nekaj let je dokončal samostansko šolo in postal kartuzijanec.

CHAPLIN BO ZAMENJAL SVOJE FAMOZNE REKE.

Charlie Chaplin, ki je znan po vsem svetu po svojih posebnih brčkah, širokih vrečastih hlačnicah in klampastih čevljih ter neizogibni palčki in cilindru, bo vse to odložil, ko bo prišel z delom v novem filmu, imenovanem "Lady Killer." Največja sprememba bodo pač njegove nove brčice, ki bodo bolj francoskega modnega okusa.

Chaplinov novi film bo na podlagi storije o "Plavobradcu", ki je na francoskem pomoril mnogo žensk. Seveda bo film satirične vrste. Chaplin bo ta film sam dirigiral, produciral in tudi sam igral glavno vlogo.

Filmski igralec je dospel v New York, da je tukaj nastopil kot govornik na shodu umetnikov v Carnegie Hall. Shoda je predsedoval znani Orson Welles. Umetniki so s tem shodom podprli splošno zahtevo druge fronte in se izrekli za polno podporo v vojnem prizadevanju Amerike.

Chaplin se je pred časnikarji izrazil, da se strinja z idejo odprta druge ronte ker je ta potrebna. Interesira se tudi za Ruski vojni relief.

Chaplin je sedaj star 53 let in je britski podanik, toda je rekel, da se počuti, da je on "sve-tovni državljani" v Ameriki, pa da je tako doma, da se sploh smatra a počuti Amerikana. Amerika, je rekel, ga smatra za gosta — plačaneza gosta, od katerega je že dobila okroglih deset milijonov dolarjev — on pa si šteje v poseben privilegij, da mu je Amerika tako naklonjena.

LAŠKI LIST O GOSPODARSKEM POLOŽAJU NA HRVATSKEM.

(JIC.) — Ze dalje časa se širijo govornice, da vlada na Hrvaškem med Nemci in Italijani odkrito rivaliziranje za odločilni vpliv. Iz naslednjega članka je videti, da Lahom zelo diši hrvaško ozemlje zaradi njegove gospodarske in politično strateške važnosti. Isto velja brez dvoma tudi za Nemce, tako da se bo na Hrvaškem brez dvoma še poostiril razpor, ki že zdaj vlada med partnerji osišca v Sloveniji.

"Corriere della Sera" je nedavno prinesel članek laškega publicista Indira Montanelli-ja, o Paveličevi Hrvaški, v katerem najprej opisuje vojaški položaj na tem ozemlju. Videti je, da je tudi Paveličeva Hrvaška bojišče, na katerem se odigravajo neprestani boji.

"Na vseh važnejših železniskih postajah na progi Zagreb — Beograd so nemški častniki poveljniki kolodvorov in nadzorujejo promet. Vzdolž proge so nepretrgane vrste "blockhausov" v katerih so nastanjeni nemške čete. Ponekod so na hrvaškem ozemlju prideljeni nemškim četam hrvaški vojniki na srbskem ozemlju pa četniki Nedićeve vlade. Nemški častniki, poveljniki železniskih postaj morajo skrbeti za red na vsej progi."

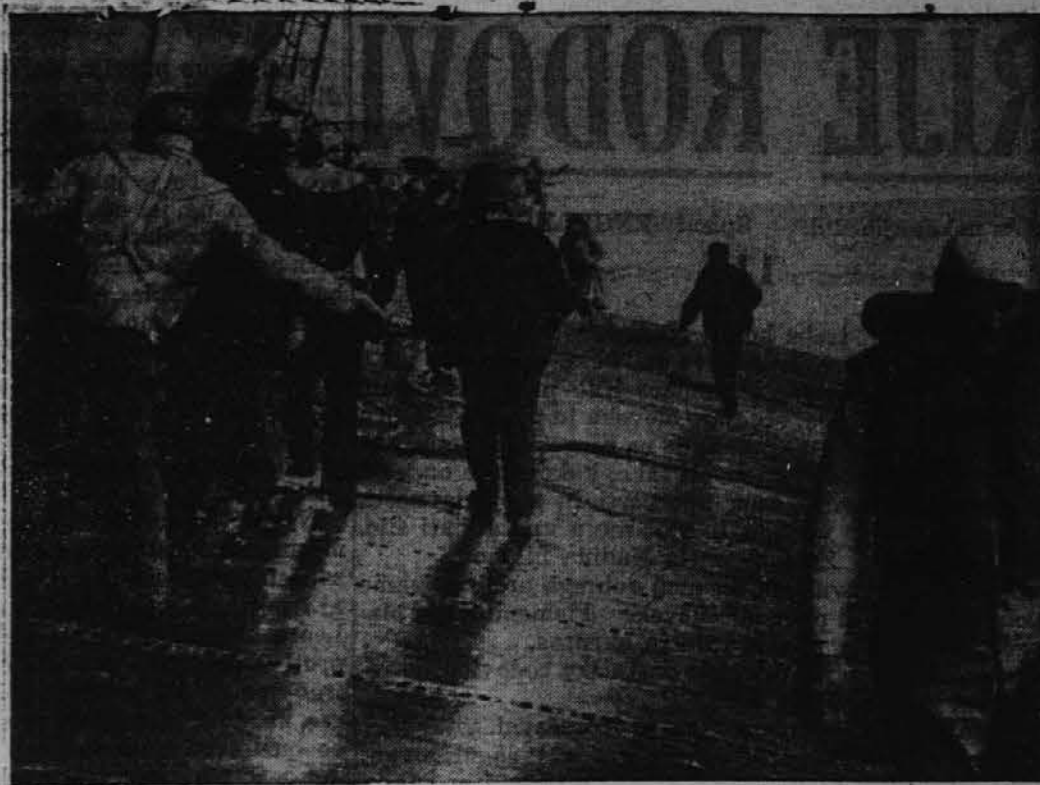
Montanelli zatrjuje v svojem članku, da je reka Drina meja med katoliškim in pravoslavnim prebivalcem. Tam ima Italija interese največje važnosti, kajti Bosna tvori vrata italijanske hiše. V razgovoru z Montanellijem je Pavelič baje izjavil: "Drina je naša sveta meja. O njej se ne bomo pogajali."

O gospodarstvu piše Montanelli: "Hrvaška je bogata zemlja, zelo bogata po svojih možnostih."

Poljedelstvo razpolaga na Hrvaškem s tremi milijoni hektarjev obdelane zemlje, na kateri pridelujejo 45 milijonov kvintalov žita. Mogla pa bi obdelati še več vsega skupaj najmanj pet milijonov hektarjev rodovitne zemlje.

Živinoreja na Hrvaškem je pol milijona konj, dva milijona goveje živine in 12 miljo-

POTOP AMERIŠKE LADJE YORKTOWN



Mornarji na nagnjenem krovu matične ladje Yorktown se oprijemljejo, predno je ladjo zadel drugi torpedo, ki jo je potopil.

nov drobne živine.

Prebivalstva 7 milijonov. V Bosni bi bilo kaj lahko organizirati močno italo-hrvaško industrijo.

Gozdovi so največje bogastvo te zemlje. Investicije v gozdni industriji presegajo več milijard kan. To bogastvo lesa bi zadostovalo Italiji in Hrvaški. Obe bi bili v tem pogledu popolnoma neodvisni in celo za izvoz bi bilo razpoložljive precejšnje količine.

Bosna je zelo bogata tudi na premogu, železu in banksitu.

Za eksploatacijo vsega tega bogastva pa so neobhodno potrebni strokovnjaki in kapital.

Kot guarant hrvaške neodvisnosti je Italija pozvana, da sodeluje v tej organizaciji.

Videl sem, kako Italijani delajo v Zagrebu. Zelo so diskretni in nikdo ne bo trdil, da je njihovo poslanstvo nekakšno ministerstvo s stotinami in stotinami nastavljenecv. Le nekaj ducatov sposobnih ljudi dela tam od jutra do mraka.

Drugod na hrvaškem ozemlju je precej Italijanov, ki v uniformi vršijo svoj posel v interesu Hrvaške. Vse kar sem videl, mi je pokazalo, da vsakdo, ki na Hrvaškem predstavlja italijansko politiko, dela s kar največjo potrpežljivostjo.

ANGLEŽ ST. CLISSHOLD O BORBAH V JUGOSLAVIJI.

(JIC.) — Prijatelj Jugoslovancov St. Clisshold je izjavil na radio oddaji v srbohrvaščini:

"Dubrovniški mestni svet je leta 1667, po potresu, poslal Turkom 4 talce z naslednjim priporočilom: "Vi boste morda umrli, a domovina mora živeti. Bodite složni in odgovarjajte jim, da ste vi svobodni ljudje, a oni nasilniki. Bog jih bo sodil." Turki so takrat mislili, da je Dubrovnik zlomljen in da ga bodo mogli zasedati. Kakor vam je znano, nobena stvar ni mogla ukloniti Nikole Bona in njegovih treh tovarišev."

Danes je nesreča zopet zadela Dalmacijo in Hrvaško. Ne le štirje poslanci — sužnji, temveč ves narod je danes talec. Sovražnik bi hotel osramotiti vašo domovino, a pozablja, da v narodu še vedno živi duh pradedov. Oni mornarji, ki so prinašali blagostanje v Dubrovnik, se danes bore za svobodo svojega naroda. Pomorski narod ceni svobodo višje od vsega in ne bodo nikdar sprejeli suženjstva."

To je vedel Ivan Gundulič, ko je zapel pesem svobode. Ali se "Pomagajte!" Ta obupni klic slišimo iz krajev iz katerih smo prišli. Ali je naše srce tako zakrknjeno, da ga temu klicu ne bomo odprli na stečaj?

bi se Gunduličevi pomorščaki

mogli kdajkoli udati Italijanom v suženjstvo? Ali morda Pavelič misli, da bo mogel pregovoriti hrvaške mornarje, da bi se na Črnem morju borili proti bratom Rusom? Ali so morda Dalmatinci plačani agenti?

Ne sprejmite ničesar, prenašajte vse. Vem, kaj delajo domoljubi v Dubrovniku, v Cetinju in na otokih in obalah Primorja. Oni vedo, da Hrvaška ne bo rešena, niti Jugoslavija svobodna, dokler Jadransko morje ne bo zopet jugoslovansko.

Jadran ne bo nikdar fašistično jezero. Na njegovih obalah se narod bori, da osvobodi svoje morje. Pomorščaki jugoslovanske mornarice se nahajajo v tem trenutku na vseh sed-

merih morjih in prenašajo vojni material na bojišča, na katerih je najbolj potreben. Hrvaški mornarji na jugoslovanskih ladjah plovejo na Rusko in pomagajo svojim bratom v tem strašnem boju za svobodo.

Poznam duševno silo teh ljudi. Spominjam se kako je 17. aprila 1941 v Boki zletela v zrak ponosna ladja. Bušilec, ki se ni hotel predati sovražniku, je zapisal v knjigo zgodovine svoje ime in imena svojih mornarjev.

"Zagreb" je bilo simbolično ime tega rušilca. Ime prestolnice hrvaških mornarjev. Ne pozabljajte opomina dubrovniških mestnih očetov: "Vi boste morda umrli, a domovina mora živeti."

VABILO

Podružnica št. 84, S. Ž. Z.

Vas najvljudneje vabi na

PROSLAVO

Svoje Pet-Letnice

v nedeljo, 25. oktobra, '42

Príčetek ob 5. uri popoldne.

V DVORANI SLOVENSKE CERKVE

62 St. Marks Place New York City

VSPORED

1. AMERIŠKA HIMNA
2. POZDRAVNI NAGOVOR PREDSEDNICE
3. MANHATTAN TRIO SVIRA NA HARMONIKAH:
 - a. Spavaj Milka moja
 - b. Zvedel sem nekaj novega
 - c. Dekle na vrtu
 - d. Mlad kapetane
4. JOSIE PESHEL & JENNIE SHREIN nastopita:
 - a. s baladama plesoma: 1.—Military; 2.—Hawaiian
 - b. s pesmama: 1. You Are a Grand Old Flame; 2. Smile A While
5. MRS. M. VALETIČ in MR. FR. STARIHA protizvajata:
 - a. Dekle, kaj pa tukaj dešaj?
 - b. Kaj bi te prašal, dekle ti?
6. MISS ANN KRPIC poje:
 - a. Lastavicom
 - b. Carmen
7. SLOV. PEVSKE DRUŠTVO "SLOVAN" poje:
 - a. Domovini
 - b. Fr. Gerbič: Pastirček
8. ZAKONSKI LJUDJE, saloigra v enem dejanju:

Osebe: MISS MIHAELA ZORE
Njen zakonski mož MR. FRANK FIRNAT
9. PROSTA ZABAVA

Vstopnina 35 centov

Za obilno udeležbo se priporoča — Odbor

PEVSKIM ZBOROM

POSEBNO PRIPOROČAMO NASLEDNJE MUZIKALJE.

SLOVENSKE PESMI

Zbirka 9 narodnih pesmi izdala Glasbena Matica v Clevelandu. Cena — \$1.50

Emil Adamič—16 JUGOSLOVANSKIH NARODNIH PESMI za moški zbor

SEST NARODNIH PESMI za moški zbor

SEST NARODNIH PESMI za moški zbor

Frane Vauturini—SEST MESAŃNIH IN MOŠKIH ZBOROV

Ferdo Juvanec—12 MLADIH LET. moški zbor

Peter Jerob—OSEM ZBOROV (moški in mešani)

OSKAR DEV: Bérček; Oj, moj šolci, šolci; Kam mi, fantje, drev v vaš polje

OSKAR DEV: Škalo, ljubka moja; Ko ptičica na tleh gre; Sodj mi oči na konjčka dva; Dobro sem psemce; Slovo; Je vplnila lot

EMIL ADAMIČ: Modra dovoška (belokranjska); Vse moč pri potoci; Jurjeva; Hodi Mica domo; Kaj dragega hodiš; Mladavica

VASILIJ MIRK in A. GROBING: Votilo; Pe gradini

Narodni poslušite na:

"Glas Naroda"

148 WEST 124 STREET

FERDO JUVANEC:

Zjutraj 20

Slovenska 20

PETER JEROB: Pella roba; VASI-LIJ MIRK: Podokna 20

ZORKO PRELOVEC: Le enkrat še 20

Slava delu 20

HR. VOLARIČ: Rožmarin; JOS. PAVČIČ: Potikan ples 20

IZ STARE ZALOGE pa imamo še naslednje pesmi, katerim smo znižali ceno:

Ameriška slovenska hita (Hobnar) 20

Orkestralni himni (Vodopivec) 20

Slovenski akordi, 22 melodij in melodij zborov (Karl Adamič) 20

Trije mešani zbori (Glasbena Matica) 20

V pepelnici oči, tinitina na vodo, zbor in orkester. (Rattner) 20

Himnični pesmi za mladino v blazir-jem (E. Adamič) 20

Dve pesmi, (Prelovec) za moški zbor in solo 20

Naši himni, dvojeznaki 20

Govori odmiri, (Lahmanar); II. svetca; moški zbori 20

ZA TAMBURICE:

NA GOBENJSKEM JE

FLEETNO, podpouri slovenskih narodnih pesmi za tamburice, zložil Mar-ko Bajuk 75

Slovenske narodne pesmi za tamburice zbor (Bajuk) 75

Hola sel na planinah, (Bajuk); podpuri 50

20 CITRE:

Poduk za citre. — s svečki — (Koseljevič) 50

ZA KLAVIR:

Buri prideja. — Koravica — 20

Narodni poslušite na:

"Glas Naroda"

148 WEST 124 STREET

TRIJE RODOVI

Dogodki iz nekdanjih dni. — Spisal: ENGELBERT GANGL

113

Tudi v družbo ni treba hoditi Nadini. Beseda da beseda, in tako človek pozve, kako žive tu, kako tam, kak je ta, moč kak oni. Vse skrivnosti domače hiše pridejo na dan. Ljudje blebečejo in obirajo, obsojajo človeka in pomilujejo drugega. A nikomur ni nič mar, kako je na njegovem domu. On je v njem gospod in žena mora živeti tako, kakor hoče on. V takih družbah se navzame žena upornosti in svojeglavnosti, potem hoče imeti svojo veljavo, in moč mora uporabljati silo, da čuva svojo moč. Zato ni smela Nadina nikamor.

Brankovičev polkovnik je bil moč dobrega srca, ne samo strog oficir, ampak tudi plemenit človek. Plemenitost je bila stroga, da ni bila nikdar trda in okrutna.

Ob sestankih, ki so jih prirejale častniške rodovine, je redoma pogrešal Brankovičeve žene.

„Kje imate gospo soprog?“ ga je izpraševal. „Zakaj ne pride nikoli z vami vaša gospa?“ so silile vanj žene ostalih oficirjev.

„Prvič je bolehnja in drugič ne mara družine. Z doma je navajena samote,“ se je lagal Brankovič. „Najrajši ostaja doma s sinom, in vse moje prigovarjanje niče ne izda.“

V začetku so verjeli njegovim besedam. A nič ni tako tajnega, da bi se ne zvedelo. Nadina vendar ne more biti vedno toliko bolna, da bi ne mogla niti na ulico ali na izprehajališče. In toliko samotarska tudi ni, da bi se niti enkrat ne hotela akloniti moževi prošnji in njegovemu prigovarjanju. Potem pa so tudi dobro vedeli, kako živi Brankovič. Nobena noč mu ni bila predolga in nobena zabava predraga.

In tako so hitro napravili svojo sodbo.

„Brankovič je oduren samopasnež!“

Kar je bilo starejših častnikov, niso marali njegove družbe. Ogibali so se ga, bilo jim je neprijetno v njegovi bližini. Polkovnik je občeval z njim samo v službenih zadevah, in to s trdim in odločnim glasom. Smilila se mu je Brankovičeva žena, uboga jetnica. Poznal jo je komaj po obrazu. Videl jo je samo tedaj, ko je vrnal Brankovičev obisk. Imela je plavne oči in nežno lice. Zdaj je umel, plahost njenega pogleda. Rešila je moža dolgov, zdaj mora za plačilo veneti v zaprtih sobah. To hladnost starejših tovarišev nasproti sebi je do uro čutil Brankovič. Bolelo ga je, dasi ni tega kazal javno. Domisljal si je, da je temu kriva njegova žena. Če bi ne imel nje, bi ne bilo tade tistega preziranj. Zato je ženo popolnoma zanemarjal, češ, tako se masenjuje. Ker so se starejši častniki obračali od njega, si je iskal družbe v krogu mlajših, lahkoživih, po npravi sebi so od njih gospodov.

Mlajši oficirji so bili Brankovičev prijatelji. Poznali so njegove slabosti, zato so jih izkoriščali. Zvečer so ga začeli hvaliti, da ni boljšega oficirja v garniziji nego je on, da mu samo stari sitneži in godnjavi predstojniki delajo zapreke, da ni bil že davno povišan v službi. Brankovič je bilo prijetno ob takem laskanju. Naročil je skupno pijačo in nazdravil mladim prijateljem, ki ga sodijo po pravici. Polnoma je pozabil na dom.

Vino mu je sililo v glavo, in laskajoči se častilci so silili vanj s pretirano hvalo.

„Ti si nam vzor pravega častnika,“ so kričali vanj.

„Pijmo na zdravje tovariša Brankoviča,“ so hrupno vpili in dvigali kozarce proti njemu.

Brankovič se je smejal in naročal nove pijače. Bahato je odpiral denarnico in izpodbuval žejne tovariše naj le pijejo na njegovo zdravje, saj lahko plača.

„In še eno krepko je treba posebej poudariti, krepko, ki je nima noben drug oficir, a ki služi nam, neoženjenecem v najlepši zgled,“ je klical mlad poročnik.

„Govori, govori jasno!“ so zahrumeli drugi.

Brankovič je vedel, kaj bo povedal mladi prijatelj. Saj ni danes prvič. Naslonil se je na stolu nazaj, glava mu je omahovala, in samoljubno nasmeje mu je zaigral okoli ustnic.

Mladi poročnik je govoril:

„Ta neodvisnost, ta samostojnost, ki jo izpričuje tovariš Brankovič s svojim svobodnim življenjem mora vsakomur zbuhati do njega čut spoštovanja.“

„Bravo, bravo,“ je zakričala družba.

„To je dokaz da ni nobene sile na svetu, ki bi ga mogla odtrgati od nas. Kaj mu je žena, kaj otrok! Brankovič je oficir in nič drugega. Vse drugo je nameček. Srečen slučaj je vse drugo, dar prijazne usode, ki omogočuje tudi nam blage užitke njegove darežljivosti in njegovega gostoljubja. Ali naj nam ne služi tak značajan moč v zgled, kakšni budimo sami, kadar se nam nasmeje enaka ali vsaj podobna sreča? Bilo bi grdo in nevhvalno od nas, ako bi s poznejšim samotarskim čepenjem za domačim ognjiščem delali sramoto svojemu vrlnemu učitelju. Bilo bi pa tudi grdo, in nevhvalno od nas, ako ne bi zdaj dvignili polnih čaš in nam nazdravili s hvaležnimi in vdanimi sčeti!“

Brankovič je mahal z roko, češ, saj ni treba. A komaj je pričakoval trenutka, da so mu zahrumeli v zahvalo in priznanje glasni klici vsega omizja, ki se je dvignilo in sililo k njemu.

„Donesite vina, vina!“ je ukazoval Brankovič. „Kdor hoče živeti, naj živi tako kakor jaz, sicer ni vreden da ga nosi zemlja!“

„Lahurno! Resnično!“

Vsi so kričali in trkali s kozarci, da ni bilo razumeti nobene besede. Brankovič je pil in zmrščilo se so ipu misli. Govoril je nejasno, vino ga je prevzelo. Tedaj so zaplelo kvarte.

„Ni boljšega igralca, kakor je Brankovič,“ so govorili.

Napol je dremal. Včasih je pregledal z velikimi motnjami oči. Drobno se mu je razsiral po tleh. Pogledal je in zamahnil z roko; kaj ta malenkost!

(Nadaljevanje prihodnjih.)

Domača fronta

Naciji nam pravijo, da četudi bo pomanjkanje hrane v Evropi, vendarle Nemci ne bodo trpeli gladi, marveč bodo dobro jedli. To je jako dvomljivo, jasno pa je, da Hitler namerava sestradati na smrt ljudstva zaslednih dežel — ako ne bo, kot je ni danes, zadosti hrane za vse. V mnogih pokrajinah Evrope mnogo tisoč ljudi umira od lakote in bolezni, ki so spojene s slabo prehrano. Nacijev prosluli „novi red“ je red ne samo suženjstva, ampak gladi.

Nasproti temu mi tukaj bomo imeli zadosti hrane za vse, zadosti za naše vojake na bojni fronti, zadosti za naše Lend Lease zavaznike, ki se borijo proti osišču, in za nas ostale, ki smo doma. Mi pošteno delimo vse, kar imamo, tako da vsakdo bo imel svoj delež in enak delež. S tem, da prostovoljno omejimo svojo rabo mesa, pomagamo garantirati, da naša vojna moč — vojska in civilna — bo kos svojim težkim nalogam, kajti meso je nujno potrebna hrana za vojne delavce.

Prostovoljna tedenska porcija 2 in pol funta mesa za vsako osebo ne bo otežila lahke mesojedce, otroke invalide in stare ljudi. Za one pa, ki povprečno so uporabljali več kot toliko mesa, to pomenja, da bodo pač jedli v večjih količinah druge vrste hrane, ki imajo isto redilno vrednost kot „rdeče mesnine“ — namreč sadje, žitne jedi, suhi fižol, soy fižol, peannts, mleko in sir, perutnine, ribe, jajca in slične jedi.

Racioniranje kurilnega olja.

Oblast za upravo cen — OPA — naznanja vsem onim, ki uporabljajo kurilno olje v tridesetorici držav, naj takoj storijo sledeče štiri korake, da si zagotovijo prejem knjižice za racioniranje kurilnega olja.

1. Ako niste 1. okt. ugotovili, koliko kurilnega olja ste tedaj imeli v svojem domačem tanku, storite to sedaj. (Poglejte, koliko olja imate sedaj, in po odbitku olja, ki ste od tedaj že uporabili, preračunajte, koliko ste ga morali imeti 1. oktobra 1942. Ta informacija bo potrebna, ko vložite prošnjo za racioniranje, ki mora biti izpolnjeno, ko se registrirate.)

2. Ako ste v preteklosti dobili svoje olje od rednega trgovca, on vam brzkone vpošlje tiskovino prošnje za racioniranje, kakor tudi potrdilo o količini olja, ki ste ga minulo leto nakupili po 15. oktobru.

3. Ako to tiskovino ne dobite od trgovca takoj po 15. oktobru, jo morete dobiti od lokalnega urada za racioniranje.

4. Pomerite površino vsake sobe v svoji hiši. Izpustite površine zabavnih prostorov, kabinetov, predsedb in hodnikov, kleti, garaže in solčnih prostorov. Potrebovali boste te podatke za svojo prošnjo za racioniranje kurilnega olja.

Svarilo za one, ki vozijo avto. Lahko čedite na gumiju in prispevate h končni zmagi, ako storite sledeče:

1. Vozite samo, ko je absolutno potrebno.

2. Ne vozite hitreje kot 35 milj na uro.

3. Drite obročce, primerno napihnjene.

4. Dajte jih pregledati v rednih presledkih.

5. Pustite, da se drugi vozijo z vami.

Čim več štedite, tem več boste imeli.

Skoraj vse, kar danes imamo — naše oblačilo, naša hrana, naš čas in delo — štedilne priprave, naši avtomobili in naši računski stroji — vse to je izid ameriške produktivnosti. Nekdaj, čim so se ti predmeti pokvarili ali obrabili, smo smatrali kot nekaj naravnega, da jih ista produktivnost takoj nadomesti.

Sedaj se pa naenkrat vse to spremenilo. Ameriška produktivnost je do grla zaposlena z največjim narčilom, ki je bilo kdaj dano tovarništvu, kateresihodi dežele. To narčilo je tako ogromno, da naše nekdanje civilne potrebe — razni omili, ki so neizogibno potrebne — morajo ostati neizpolnjene, pa naj nam bo to všeč ali ne.

Zato je dolžnost vsakega Amerikanca udeleževati varčnosti stroge in umne vrste — in istočasno razumeti, zakaj je to potrebno.

Res je, da civilno blago je večinoma jako potrebno, vendarle je vse to postranska stvar napram vojnim potrebam, ki so danes najbolj nujne. Ako smo varčni, ako dobro skrbimo za ono, kar imamo, ako čim bolj znižamo svoje potrebe za nove stvari — bomo tem bolj prispevali k temu, da naš vojni napor dobi neovirano pot napram zmagi.

Ameriško geslo bi moralo biti: — Trosi manj, rabi manj, trati manj — in štedi več!

SMRTNA KOSA

V Gilbert, Minn., je umrl pionir in mestni odbornik Frank Švajgar, star 76 let in doma iz Črnomlja v Beli Krajini. Prva leta v Ameriki je preživel v Towerju.

V Pittsburgh, Kans., je dne 7. oktobra umrla Mrs. Mary Brezovar, stara 61 let in rojena v Radečah pri Krškem. V Ameriki je bila 35 let in zapuščena moža, tri sinove in dve hčeri. Dva sinova sta že pri vojakih, tretji je pa bil zdaj vpoklican.

V Chicago, Ill., je nedavno umrla Mrs. Antonija Belko, vdova, stara 68 let in rojena v Črnomlju v Beli Krajini. Njena dekleško ime je bilo Skubie. Bila je stara naseljenka in zapuščena odrasle otroke in brata Albina.

V Willard, Wis., je pred nekaj dnevi umrla Mrs. Mary Lunka, roj. Klarčar, stara 73 let in doma iz Žerovnice pri Cerklju. Zapuščena moža, dva sinova, tri hčere in brata v Minnesoti pa sestro.

Note

PIANO-HARMONIKO ali KLA VIR

BREEZES OF SPRING
TIME OF BLOSSOM (Crescent Case)
SLOVENSKI FANTJE
VSE BOM PRODALA
PO JEZERU
KOLO
OHIO VALLEY
SYLVIA POLKA
TAM NA VRTNI GREDI
MARIBOR WALTZ
SPAVAJ MILKA MOJA
ORPHAN WALTZ
DEKLE NA VRTU
OJ, MARIČKA, PEGELJAJ
BARČICA
MLADI KAPETANE
GREMO NA ŠTAJERSKO
ŠTAJERSKI
HAPPY POLKA
ČE NA TUJEM
35 centov komad
3 za \$1.
MOJA DEKLE JE ŠE MLADA
Po 25c komad:
Naročite pri
KNJIGARNI
SLOVENIC PUBLISHING CO.
216 West 18th St., New York

NOVA IZDAJA

Dobri Atlas je nujno potreben

...in ravno v HAMMONDOVEM NOVEM Svetovnem Atlasu

NAJDETE ZEMLJEVIDE, KI SO TAKO POTREBNI, DA MORETE SLEDITI DANAŠNJIM POROČILOM

Zbirka nanovo in lepo tiskanih zemljevidov v 7 barvah, kaže svet, kakoršen je danes in vam pomaga razumeti zgodovinsko važno delovanje diktatorskih in demokratskih vlad.

NEKAJ POSEBNIH VAZNOSTI

Sestav sveta — abecedni seznam dežel, provinc — navaja površino, prebivalstvo, glavna mesta in kraj na zemljevidu.

Seznam mest in trgov — navaja ime kraja, okraj, in državo, prebivalstvo in kraj na zemljevidu.

Zastave vodilnih držav — v polnih barvah, vsega skupaj 56; cela vrsta narodnih barv.

ILUSTRACIJE — 45 skrbno izbranih resničnih fotografij iz vseh krajev sveta.

NOVO LJUDSKO ŠTETJE — Uradne številke glavnih mest in trgov v Združenih državah in kaže primerjavo s starim štetjem.

VSEBINA ATLASA

Zemljepisni svetovni odbor je izbral izmed več tisoč slik samo najboljše barvane slike. Zbirka je tako popolna, da je za vsakega neobhodno potrebna tokratne vojne in po vojni. Vključeni so naslednji zemljevidi: — svet, Evropa (danes), srednja Evropa (ob izbruhu vojne), Anglesko otoko, Francija, Nemčija, Italija, Švica, Holandska, Belgija, Švedska, Norveška, Danska, Unija sovjetskih socialističnih republik, Bolgarska, Rumunska, Jugoslavija, Grška, Albanija, Azija, Turčija, Sibirija, Libanon, Arabija, Vzhodno Indijsko otoko in Malajski polotok, Indija, Burma, Kitajska, Japonska, Pacifič Južna Amerika (severni del), Južna Amerika (južni del), Afrika, Severna Amerika, Kanada, Združene države, Mehika, O-srednja Amerika in Zapadna Indija.

Svet pripada ljudem, katerih radevednost nima obzorja

Ta atlas, ki sem sebe popravlja, ima namen rešiti marsikatera nesprotujoča si vprašanja, ki nastanejo v raznih razgovorih. Strani, so skladišče svetovnega znanja in podajajo razsežnost zemlje, prvine sončnega sistema, pokrajine in globoko oceano in jezer, dolgotrajni otokov in visokost svetovnih gor. To so odgovori na mnoga današnja vprašanja.

Naročite pri:

Slovenic Publishing Company
216 WEST 18th STREET
NEW YORK, N. Y.

48 VELIKIH STRANI

48 centov
PO POŠTI
V URADU — 35 CENTOV

48 VELIKIH STRANI

GOSPODARSKA SABOTAŽA

(JIC.) — „Novo Vreme“ poroča, da uporni elementi v delavnicah kvartirjo stroje in sabotirajo izdelke. V Leskovcu so jugoslovanski domoljubi pred kratkim zažgali tovarno za kavčuk. Požar je poškodoval tovarno in skladišče.

V Veliki Kikindi je izbruhnil požar v mlinu, kjer so bile precejšnje zaloge zaplenjenega žita. Kljub vsemu trudu je ogenj uničil večji del zaloge.

V istem mestu je zgorela velika zaloga hrane za živino, 15 kozolecev pšenice v klasju in

več shramb pšeničnega zrna. Škoda presega 100.000 dinarjev.

Isti časopis dalje poroča, da je policija dognala, da se dogajajo slični sabotažni poskusi najbolj čisto v okolici Velike Kikinde, Pančeva, Bele Orkve in nekaterih drugih mest. Ob lasti so strogo prepovedale vstop v te okraje in bodo uvedle stroge preiskave. Osebe, ki so prispele tja po 5. aprilu 1941, bodo najbrže izgnane.

JUGOSLOVANI SO POBILI 4.000 SOVRAŽNIKOV V PETIH TEDNIH. TEDNIH.

(JIC.) — Dopisnik New York Times je 16. okt. posnel iz razgovora z bivšim sarajevskim meščanom v Carigradu, ki je prisel v Turčijo naravnost iz Sarajeva, da je nemška hrvaška vojska, sestavljena iz nemške motorizirane divizije, nastanjena v Sarajevu in vstajališčet, ki imajo svoja oporišča v petih mestih jugozapadne Bosne, izgrubila 4.000 mož v teku 5 tedenskih bojev, ki so se odigrali v planini Vitorog in okolici.

Boji so se razvili v drugem tednu septembra v okolici Bugojna. Četniki so napadli to mesto, ki se nahaja 65 milj severozapadno od Sarajeva in porazili vstajski bataljon, ki je štel 500 mož.

Potem so se boji razširili na Livno in Duvno in dosegli svoj vrhunec v Kuprešu, ko se je spopadla nemška divizija iz Sarajeva, s skupinami domoljubov, katerih število so ocenili na 5.000 mož. Bitka je trajala 3 dni.

Po težkem bombardiranju iz topov in letal, poklicanih iz sarajevskega in zemunskega letališča, so Nemci prodrli s svojimi oklopnimi vozovi v Kupreš. Očividci poročajo, da je bil Kupreš tako opustošen od požarov in porušev s topovskim ognjem in zračnim bombardiranjem, da je zdaj popolnoma uničen in zapuščen. V mestu ni več žive duše. Rudnik, v katerem so kopali železno rudo, in plavži so bili zasuti ali z dinamitom pograni v zrak.

Močno skupino domoljubov, med katerimi se je nahajalo tudi mnogo Črnogorcev, so napadle vstajške posadke v Foči, znanem letovišču, 50 km jugovzhodno od Sarajeva, iz tam pobile več od 300 vstajsev ter zaplenile skladišče vojnega materiala.

V Livnu 35 km jugozapadno od Bugojne, so četniki porazili Nemce v bitki, ki je trajala 12 dni. Preteklo nedeljo so Jugoslovani še vedno držali Livno in Duvno. Očividci poročajo, da so Nemci vozili v Sarajevo tovarne avtomobile polne porazili vstajski bataljon, ki je štel 500 mož.